

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/157/2003

PREFERENCJE PARTYJNE W PAŹDZIERNIKU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W okresie bezpośrednio poprzedzającym październikowy sondaż¹ na atmosferę polityczną w kraju wpływało zaognienie się sytuacji na Śląsku związane z projektem likwidacji kilku kopalń. Mimo prób negocjacji utrzymuje się w tym regionie napięta sytuacja społeczna, a determinacja górników występujących w obronie swoich miejsc pracy wciąż jest bardzo duża. Demonstracje w tej sprawie odbywały się m.in. w Warszawie, Katowicach i Krakowie, górnicy rozpoczęli także strajk pod ziemią. W Sejmie miała miejsce burzliwa debata o stanie górnictwa.

Rząd przyjął oszczędnościowy budżet na przyszły rok. Zakłada się w nim 5-procentowy wzrost gospodarczy. Bezrobocie na koniec 2004 roku ma wynieść 17,8%. Deficyt zaplanowano na rekordową kwotę 45,5 mld zł. Propozycja ta spotkała się z krytyką opozycji. Trwały prace sejmowej komisji śledczej powołanej do wyjaśnienia tzw. sprawy Rywina - komisja ustaliła, że zabiegi wokół projektu nowelizacji ustawy o RTV przybierały charakter nieformalny, a dokumentów negocjacji i przyjmowanych ustaleń nie mają nawet zajmujący się tym przedstawiciele rządu. W sprawie tzw. afery starachowickiej minister sprawiedliwości ujawnił, że prokuratura zarzuca byłemu wiceszefowi MSWiA ujawnienie tajemnicy państwowej, utrudnianie śledztwa i narażenie na niebezpieczeństwo policjantów, którzy brali udział w akcji zatrzymania starachowickich samorządowców. Z wydarzeń międzynarodowych warto wspomnieć o rozpoczętej w Rzymie międzyrządowej konferencji, która zdecyduje m.in. o ostatecznym kształcie przyszłej konstytucji Unii Europejskiej, i stanowczości, z jaką polski rząd próbuje bronić ustaleń przyjętych w Nicei.

---

¹ **UWAGA:** Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (161) przeprowadzono w dniach 3-6 października 2003 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Począwszy od września 2003 r. nasze badania realizowane są na takich właśnie próbach, losowanych ze zbiorów PESEL i ważonych z uwzględnieniem najnowszych, ostatnio udostępnionych danych Narodowego Spisu Powszechnego. Zapewnia to dokładniejsze odwzorowanie składu społeczeństwa polskiego.

Wśród wydarzeń *stricte* partyjnych warto wspomnieć o kongresie LPR potwierdzającym mandat dla obecnych władz tego ugrupowania, o zmianach we władzach PSL (jego lider pozostał prezesem, ale ponad połowa ścisłego kierownictwa pożegnała się ze stanowiskami), a także o wyborze nowego przewodniczącego mazowieckiego SLD.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w październiku, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 57% ankietowanych, o 1 punkt więcej niż przed miesiącem.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	I 2003	II 2003	III 2003	IV 2003	V 2003	VI 2003	VII 2003	VIII 2003	IX 2003	X 2003
	w procentach									
Sojusz Lewicy Demokratycznej	30	28	26	24	21	21	25	21	21	19
Prawo i Sprawiedliwość	13	12	16	10	18	16	12	15	18	18
Platforma Obywatelska RP	11	10	13	14	12	13	12	14	21	17
Liga Polskich Rodzin	8	12	6	9	10	8	9	6	7	10
Polskie Stronictwo Ludowe	9	8	8	9	7	10	9	10	7	10
Samoobrona RP	11	16	14	17	13	14	10	12	9	10
Unia Pracy	5	3	3	3	4	5	6	5	5	5
Unia Wolności	5	3	5	4	6	4	4	5	4	3
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	2	2	3	2	3	4	3	4	4	2
Unia Polityki Realnej	1	1	2	2	2	1	2	1	1	2
Ruch Społeczny / RS AWS	0	1	1	2	0	1	1	3	1	1
Partia Ludowo-Demokratyczna	2	0	1	0	1	0	0	1	0	1
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0
Polska Partia Socjalistyczna	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Stronictwo Konserwatywno-Ludowe - RNP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne	2	2	1	3	3	2	5	2	2	3
N=	439	429	426	465	497	526	403	338	464	423

***Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

W październiku wśród ankietowanych wybierających się na wybory i mających sprecyzowane sympatie partyjne największe poparcie uzyskało SLD. Chęć głosowania na partię premiera Leszka Millera zadeklarowało 19% badanych, o 2 punkty mniej niż we wrześniu. Drugie z ugrupowań tworzących obecną koalicję rządową – UP od trzech miesięcy cieszy się takim samym poparciem, chce na nie głosować 5% wyborców mających określone preferencje partyjne. W sumie zatem rządzącą koalicję popiera 24% potencjalnych uczestników wyborów, najmniej w tym roku.

Niemal takie samo poparcie jak SLD uzyskały w tym miesiącu dwa najbardziej liczące się obecnie ugrupowania opozycyjne: PiS, który popiera 18% potencjalnych wyborców mających sprecyzowane sympatie partyjne, oraz PO ciesząca się poparciem 17% zadeklarowanych uczestników głosowania. W porównaniu z rekordową we wrześniu liczbą zwolenników PO, w październiku ich odsetek zmalał o 4 punkty, natomiast od ubiegłego miesiąca notowania PiS nie uległy zmianie.

Pozostałe liczące się partie opozycyjne, które mają swoich przedstawicieli w parlamencie, uzyskały w październiku jednakowe poparcie. Na LPR, PSL i Samoobronę chce obecnie głosować po 10% potencjalnych wyborców mających sprecyzowane sympatie partyjne. W porównaniu z wrześniem wszystkie wymienione ugrupowania nieco zyskały - minimalnie Samoobrona, wyraźniej PSL i LPR (po 3 punkty).

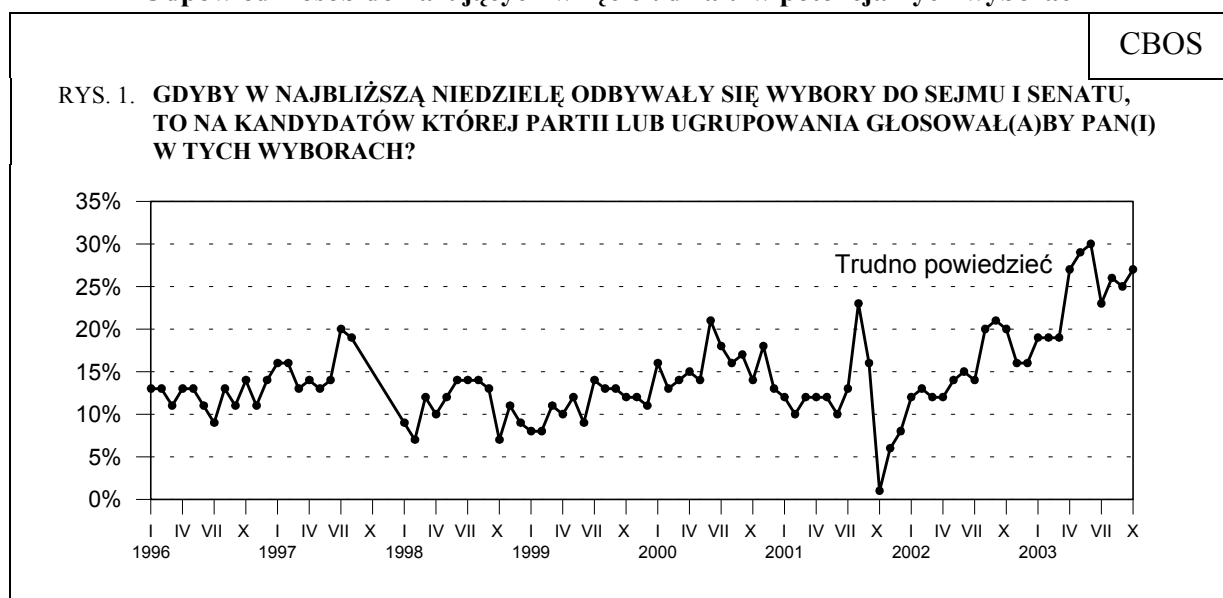
Pozostałe ugrupowania nie przekroczyłyby w październiku wymaganego progu. W hipotetycznych wyborach UW uzyskałaby 3% głosów, KPEiR oraz UPR po 2%, a RS i PLD - jeszcze mniej (po 1%).

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	2002			2003									
	w procentach												
Trudno powiedzieć	20	16	16	19	19	19	27	29	30	23	26	25	27

Nadal utrzymuje się bardzo wysoki odsetek wyborców deklarujących chęć udziału w głosowaniu, jednak niewiedzących, którą partię poprzeć. W październiku 27% respondentów, którzy - według własnych deklaracji - poszliby na wybory, gdyby odbywały się one obecnie, nie wiedziałoby, na którą partię oddać swój głos. W porównaniu z wrześniem odsetek ten wzrósł o 2 punkty i jest wyższy zarówno od poparcia dla rządzącej obecnie koalicji SLD-UP (przy podstawie procentowania uwzględniającej także odpowiedzi „trudno powiedzieć” - 17%), jak i od łącznego poparcia dla dwóch najbardziej liczących się ugrupowań opozycyjnych - PiS i PO (przy tej podstawie procentowania: 26%).

Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach

★

★

★

Wyniki październikowego sondażu potwierdzają, że pod względem popularności SLD nie ma już tak wyraźnej przewagi nad pozostałymi ugrupowaniami, w tym szczególnie obecnymi liderami opozycji - PiS i PO. Te trzy ugrupowania cieszą się obecnie największym poparciem Polaków. Wprawdzie w tym miesiącu pozostałe partie opozycji parlamentarnej nieco nadrobiły stracony dystans, jednak nadal dzieli je kilka punktów procentowych

od liderów naszego rankingu. Wydaje się jednak, że faza przetasowań na polskiej scenie politycznej nie jest jeszcze zakończona. Nadal bowiem odsetek ankietowanych chcących uczestniczyć w życiu politycznym, ale nieumiejących się zdecydować, które z ugrupowań aktywnych na naszej scenie poprzeć (a więc liczba tych, których głosy potencjalnie są ciągle do zdobycia), utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, nienotowanym dotychczas.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?
 1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	57	18	24	1015
Płeć				
Mężczyźni	60	16	25	484
Kobiety	55	21	24	531
Wiek				
18-24 lat	56	18	27	153
25-34	62	20	18	177
35-44	53	23	24	168
45-54	58	14	28	211
55-64	65	17	17	124
65 lat i więcej	51	19	30	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	60	17	22	377
Miasto do 20 tys.	60	23	17	129
20-100 tys.	53	19	29	203
101-500 tys.	55	17	28	190
501 tys.i więcej mieszk.	57	18	25	116
Wykształcenie				
Podstawowe	49	19	31	295
Zasadnicze zawodowe	53	21	26	260
Średnie	63	16	21	352
Wyższe	72	18	10	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	79	10	11	63
Prac.umysł.niż.szczebła	63	17	20	96
Pracownicy fiz.- umysł.	58	16	26	77
Robotnicy wykwalifikowani	56	18	26	96
Robotnicy niewykwalifik.	56	25	20	32
Rolnicy	66	17	17	54
Pracujący na własny rach.	44	29	27	41
Bierni zawodowo				
Renciści	51	17	32	103
Emeryci	57	19	25	216
Uczniowie i studenci	60	18	22	72
Bezrobotni	46	23	31	119
Gospodynie domowe i inni	63	14	22	45
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	70	16	14	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	46	20	35	77
sekt. pryw. poza rolnict.	58	19	23	191
prywatnym gosp. rolnym	60	19	20	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	52	20	29	110
300-399	53	18	29	93
400-599	62	18	21	172
600-800	54	20	26	162
Powyżej 800 zł	67	12	21	177
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	20	30	343
Średnie	56	20	24	472
Dobre	74	11	14	200
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	15	19	75
Raz w tygodniu	59	19	22	501
1-2 razy w miesiącu	50	20	30	155
Kilka razy w roku	54	20	26	195
W ogóle nie uczestniczy	61	10	29	86
Poglądy polityczne				
Lewica	64	16	20	177
Centrum	56	20	24	270
Prawica	70	15	15	270
Trudno powiedzieć	44	21	35	296

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	KPEiR	LPR	PLD	PO RP	PPS	PSL	PiS	RS	Samoobrona
Ogółem	2	10	1	17	0	10	18	1	10
Płeć									
Mężczyźni	1	7	1	19	1	13	18	0	10
Kobiety	2	12	1	16	0	7	18	1	9
Wiek									
18-24 lat	2	19	0	21	0	5	20	2	6
25-34	0	3	0	20	2	12	22	0	7
35-44	2	4	0	31	0	15	11	0	6
45-54	3	12	1	12	0	6	19	0	14
55-64	2	10	3	6	0	13	17	2	11
65 lat i więcej	2	9	3	15	0	9	19	1	12
Miejsce zamieszkania									
Wieś	2	12	1	9	0	23	15	1	18
Miasto do 20 tys.	0	16	2	18	0	5	15	2	9
20-100 tys.	2	6	3	20	0	3	25	0	5
101-500 tys.	1	3	0	19	2	0	20	0	5
501 tys.i więcej mieszk.	3	8	2	34	0	0	20	0	0
Wykształcenie									
Podstawowe	3	17	4	4	0	14	14	1	19
Zasadnicze zawodowe	2	5	0	18	2	18	19	0	14
Średnie	1	11	1	17	0	5	20	1	5
Wyższe	1	2	0	36	0	3	20	0	0
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	0	6	0	41	0	2	21	0	0
Prac.umysł.niż.szczebła	0	10	0	21	0	4	14	2	2
Pracownicy fiz.- umysł.	3	3	0	29	0	5	25	0	6
Robotnicy wykwalifikowani	0	14	0	14	4	14	26	0	13
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	0	18	0	17	26	0	14
Rolnicy	0	6	0	0	0	52	10	0	25
Pracujący na własny rach.	0	0	0	25	0	14	21	0	13
Bierni zawodowo									
Renciści	8	11	5	9	0	12	7	2	16
Emeryci	2	9	2	11	0	8	22	1	8
Uczniowie i studenci	0	14	0	34	0	0	14	0	3
Bezrobotni	5	14	3	8	0	4	14	0	14
Gospodynie domowe i inni	0	17	0	0	0	11	26	0	19
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	0	7	0	31	0	5	14	1	2
spółce właścicieli									
prywatnych i państwa	5	20	0	27	6	3	20	0	3
sekt. pryw. poza rolnict.	1	5	0	21	0	10	26	0	9
prywatnym gosp. rolnym	0	7	0	0	0	53	11	0	24
Dochody na jedną osobę									
Do 299 zł	4	10	0	8	0	14	19	0	26
300-399	3	10	0	11	0	10	14	0	13
400-599	2	13	2	10	0	10	17	1	13
600-800	3	11	0	33	0	4	21	0	5
Powyżej 800 zł	0	4	1	21	0	5	22	1	3
Ocena własnych war. mater.									
Złe	1	11	2	9	0	11	16	1	18
Średnie	2	9	1	18	1	13	16	0	8
Dobre	1	9	1	25	0	4	23	2	4
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	4	25	6	10	0	4	17	0	16
Raz w tygodniu	1	11	0	17	1	13	20	1	11
1-2 razy w miesiącu	3	5	1	22	0	16	22	0	5
Kilka razy w roku	1	6	1	16	0	5	18	0	9
W ogóle nie uczestniczy	2	3	3	20	0	2	6	0	7
Poglądy polityczne									
Lewica	1	6	2	4	0	5	9	0	8
Centrum	4	7	1	18	0	15	15	1	10
Prawica	1	14	1	27	0	6	26	1	9
Trudno powiedzieć	2	9	2	8	3	19	17	0	14

(continued)

Tabela 2 (cd.). Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?
(%)

	SLD	UPR	UP	UW	ZChN	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	19	2	5	3	0	3	423
Płeć							
Mężczyźni	19	2	3	3	0	3	212
Kobiety	20	1	6	4	0	2	211
Wiek							
18-24 lat	14	0	4	6	0	2	58
25-34	16	6	4	5	0	3	76
35-44	17	0	6	4	0	5	65
45-54	23	0	5	2	0	2	96
55-64	23	2	7	4	0	0	60
65 lat i więcej	22	1	2	0	1	2	68
Miejsce zamieszkania							
Wieś	10	1	3	1	0	4	156
Miasto do 20 tys.	18	5	6	4	0	0	60
20-100 tys.	21	0	6	3	1	3	73
101-500 tys.	38	1	4	4	0	3	76
501 tys.i więcej mieszk.	18	1	5	8	0	1	58
Wykształcenie							
Podstawowe	15	0	7	1	0	1	98
Zasadnicze zawodowe	13	0	5	3	0	1	95
Średnie	26	2	3	4	1	4	166
Wyższe	17	5	4	6	0	5	63
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	11	4	2	4	0	8	39
Prac.umysł.niż.szczebla	26	4	11	4	0	2	51
Pracownicy fiz.- umysł.	15	0	3	9	0	2	33
Robotnicy wykwalifikowani	11	0	0	4	0	0	36
Robotnicy niewykwalifik.	8	9	8	0	0	0	12
Rolnicy	3	0	4	0	0	0	26
Pracujący na własny rach.	13	0	0	10	0	5	13
Bierni zawodowo							
Renciści	24	3	3	0	2	0	42
Emeryci	25	1	7	2	0	2	90
Uczniowie i studenci	25	0	0	6	0	4	29
Bezrobotni	26	0	7	2	0	3	37
Gospodynie domowe i inni	15	0	0	4	0	8	17
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	24	1	6	4	0	5	80
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	10	0	0	6	0	0	24
sekt. pryw. poza rolnict.	14	5	4	3	0	2	84
prywatnym gosp. rolnym	3	0	4	0	0	0	25
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	10	0	5	4	0	0	38
300-399	26	0	13	0	0	0	33
400-599	22	1	3	3	0	2	80
600-800	13	5	1	2	0	1	63
Powyżej 800 zł	25	2	5	7	1	3	94
Ocena własnych war. mater.							
Złe	18	1	8	3	0	2	118
Średnie	20	2	4	3	0	2	191
Dobre	19	1	1	5	0	4	114
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	3	0	6	3	0	8	34
Raz w tygodniu	13	2	6	2	0	2	210
1-2 razy w miesiącu	20	1	1	4	0	0	61
Kilka razy w roku	34	0	5	4	0	1	77
W ogóle nie uczestniczy	39	3	2	6	0	8	40
Poglądy polityczne							
Lewica	60	1	2	0	0	2	91
Centrum	10	0	10	6	1	3	114
Prawica	5	3	2	4	0	2	163
Trudno powiedzieć	12	1	7	2	0	4	55